

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Dr. Jānis Kolbergs

Anesteziologs, reanimatologs, algologs

**“Sāpes pediatrijā – mūsdienīga
pieeja to novērtēšanā”**

«According to the 2010 Declaration of Montreal, access to pain management is a fundamental human right and it is a human rights violation not to treat pain»

Sāpju definīcija

Sāpju definīcija

“Sāpes ir nepatīkamas sajūtas un emocijas, kas saistītas ar reālu vai potenciālu audu bojājumu, vai arī tiek uztvertas kā šāds bojājums»

Sāpju definīcija

“Sāpes ir nepatīkamas sajūtas un emocijas, kas saistītas ar reālu vai potenciālu audu bojājumu, vai arī tiek uztvertas kā šāds bojājums»

«Tās vienmēr ir subjektīvas sajūtas»

Novērtēt sāpju līmeni palīdz skalas

Table 1. Most often used pain scales from the literature which meet the search criteria

Acronym	Age range	First reference (author)	Number of citations
CHEOPS	1–7 years	McGrath PJ et al. ⁸	33
FLACC	2 months–7 years	Merkel S et al. ¹¹	26
CHIPPS	0–5 years	Büttner W et al. ¹⁴	9
OPS and MOPS	8 months–13 years	Broadman LM et al. ²² Wilson GAM et al. ²⁴	23
Poker Chip Tool	from 3 years	Hester N et al. ²⁷	4
Oucher Scale	3–12 years	Beyer JE et al. ³⁵	10
Wong-Baker FACES [®] Pain Rating Scale	from 3 years	Whaley L et al. ³⁰ Wong DL et al. ³¹	34
FPS-R	from 4 years	Hicks CL et al. ³⁹	31
VAS	from 5 years	Hayes MH et al. ⁴⁵	92
NRS	from 8 years	Jensen MP et al. ⁴⁹	16

CHEOPS – Children’s Hospital of Eastern Ontario Pain Scale; FLACC – Face, Legs, Activity, Cry and Consolability; CHIPPS – Children and Infants Postoperative Pain Scale; OPS/MOPS – Objective Pain Scale/Modified Objective Pain Scale; FPS-R – Faces Pain Scale – Revised; VAS – Visual Analogue Scale; NRS – Numeric Rating Scale.

Novērtēt sāpju līmeni palīdz skalas

VAS/NRS

Sāpju nav

0 Sāpju nav

Pacients jūtas komfortabli

Knapi jūtamas

1 Vieglas sāpes

Pacientam ir diskomforts, bet spēj izpildīt ikdienas aktivitātes. Medikamenti vai papildu ierīces spēj novērst sāpes. Pacients var sadzīvot ar radušos situāciju, sāpes paliek otrajā plānā.

Knapi jūtamas, bet rada diskomfortu

2

Sāpes ir jūtamas, bet var paciest

3

Sāpes kļūst traucējošas

4 Vidēji stipras sāpes

Pacientam ir diskomforts, un tas traucē veikt ikdienas aktivitātes. Pacients nespēj koncentrēties. Sāpes ir pirmajā plānā.

Ļoti traucējošas

5

Sāpes kļūst intensīvas

6

Sāpes ir grūti paciešamas

7

Sāpes ir neciešamas

8 Stipras sāpes

Sāpes padara pacientu nespējīgu. Sāpes rada piespiedu stāvokli. Nespēj veikt ikdienas aktivitātes.

Mokošas, nepanesamas sāpes

9

Neizsakāmas, neiedomājamas

10

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

0

1-3

4-6

7-9

10

I AM OK

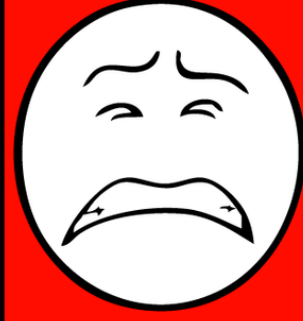
I feel fine right now.

I'M NOT SURE

Ask me again later.

I HURT

I need something to feel better.

Sāpju līmeņa novērtējums bērniem līdz 6-7 gadu vecumam

- ✓ Ja nomodā – novērtē 1-2 min. Ja pacients guļ – novēro ilgāk kā 2 min.
- ✓ Kājas un ķermenis nav apsegts, vēro ķermeņa tonusu vai saspringumu.
- ✓ Izrunāt katru sadaļu ar vecākiem
- ✓ Jautāt vecākiem vai viņi novēro uzvedības pārmaiņas bērņā.
- ✓ Jautāt vecākiem vai ir specifiskas pazīmes bērnam, kad viņam sāp.
- ✓ Atzīmēt šīs pazīmes pacienta sarakstā pie piezīmēm.

FLACC			
	0	1	2
Seja	Sejas mīmika neliecina par sāpēm	Epizodiski sāpju grimases, neieinteresēts, nevēlas komunicēt	Novērojamas – sarauktas uzacis, stingri sakosts žoklis, drebošs zods
Kājas	Normālā pozīcijā vai atbrīvotas	Nemierīgas, saspringtas	Spārdās, kājas izstieptas, nespēj nomierināties
Aktivitāte	Guļ neitrālā pozīcijā, kustās viegli, bez sāpju pazīmēm	Grozās, lokās pa labi un kreisi, saspringts	Izliecies, saspringts, griežas – nespēj atrast miera stāvokli, pilnīgi taisns ķermenis
Raudāšana	Neraud	Kunkst, vaid, epizodiski sūdzas	Nepārtraukti raud, bļauj, elso, bez apstājas izrāda sūdzības
Labsajūta	Apmierināts, jūtas komfortabli	Nomierināms, ja runā, pieskairas vai samīļo. Viegli apjucis	Grūti nomierināms

Pretsāpju medikamentu ievades veidi

- ☞ Bērniem var pielietot dažādus atsāpināšanas veidus, bet tie nevar izraisīt bērnam papildus sāpes vai negatīvas emocijas.

**Nefarmakoloģiskās
metodes**

Nefarmakoloģiskās metodes

Nepieciešams aktīvi iesaistīties un palīdzēt novērst sāpes, paaugstinot sāpju sliekšni

**Abu vecāku
klātbūtne**

Brāļi, māšas
Mīļākā rotaļlieta
Suns, kaķis (?)

Vecāku uzdevums ir aktīvi iesaistīties un palīdzēt novērst sāpes,
paaugstinot sāpju sliekšni

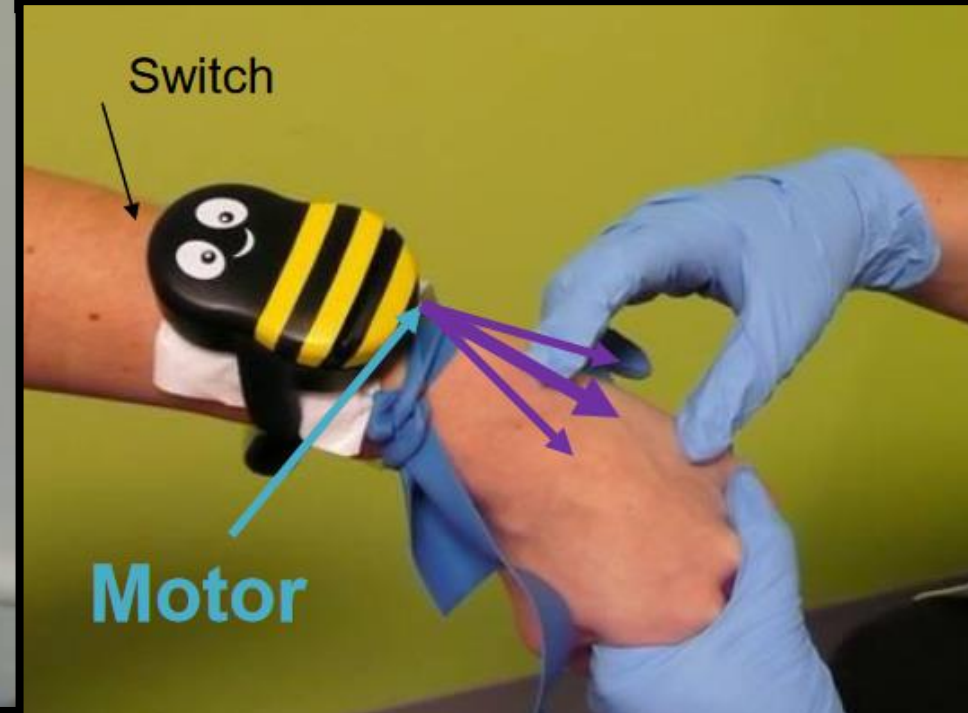
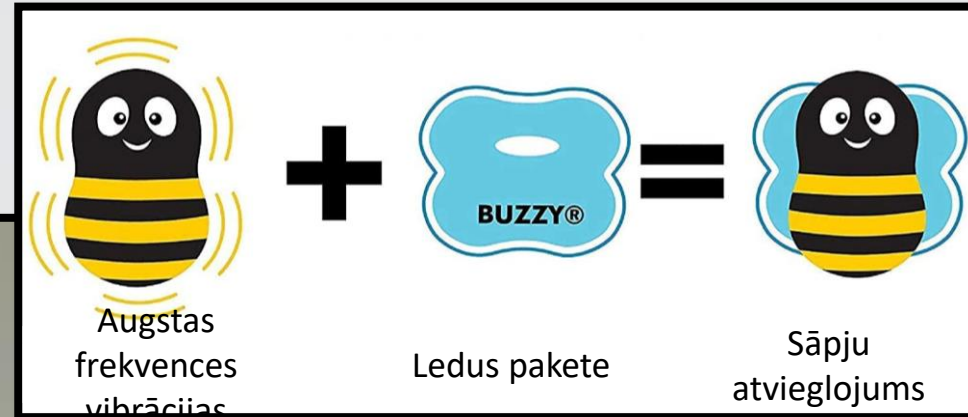

Skin to skin effectively reduces procedural pain

Vecāku uzdevums ir aktīvi iesaistīties un palīdzēt novērst sāpes,
paaugstinot sāpju sliekšni

**Taktīlā
stimulācija**

Vecāku uzdevums ir aktīvi iesaistīties un palīdzēt novērst sāpes, paaugstinot sāpju sliekšni

**Taktīlā
stimulācija**

**Apkārtējā
vide**

**Abu vecāku
klātbūtne**

**Apgaismojums,
temperatūra
Apkārtējie trokšņi
Baltais troksnis**

**Brāļi, māsas
Mīlākā rotaļlieta
Suns, kaķis (?)**

White Noise Baby
TMSOFT Lifestyle ★★★★★ 11,718
E Everyone
Contains Ads · Offers in-app purchases
This app is available for some of your devices
Add to Wishlist Install

Vecāku uzdevums ir aktīvi iesaistīties un palīdzēt novērst sāpes,
paaugstinot sāpju sliekšni

Saldumu
terapija

Sucrose effectively reduces procedural pain

Vecāku uzdevums ir aktīvi iesaistīties un palīdzēt novērst sāpes, paaugstinot sāpju sliekšni

**Taktīlā
stimulācija**

**Apkārtējā
vide**

**Saldumu
terapija**

**Abu vecāku
klātbūtne**

**Brāļi, māsas
Mīlākā rotaļlieta
Suns, kaķis (?)**

**Apgaismojums
Apkārtējie trokšņi
Baltais troksnis**

**Uzmanības
novēršana**

Pasaku lasīšana

Interaktīvās spēles

Dziedāšana

Animācijas filmas

Video spēles

Pretsāpju medikamentu ievades veidi

☪ Bērniem var pielietot dažādus atsāpināšanas veidus, bet tie nevar izraisīt bērnam papildus sāpes vai negatīvas emocijas

Nefarmakoloģiskās metodes

Sīrupi

- Paracetamols
- NSPL
- Morfijs

Inhalācijas

- «Smieklu gāze»
- Fentanils
- Ketamins

Reģionālā anestēzija

- Spinālā anestēzija
- Epidurālā anestēzija
- Vadu anestēzija

Intramuskulārie medikamenti

Injekcijas ir sāpīgas un nepieņemamas pediatrijā.

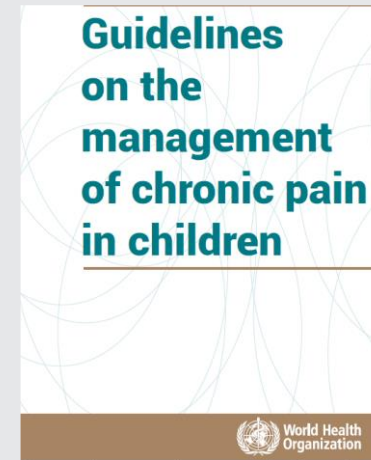

Intravenozie medikamenti

EMLA krēms pirms i/v katetra ievietošanas

Literatūras apkopojums

- Uz pierādījumiem balstītās medicīnas datubāzes
- E-žurnālu datubāzes
- BKUS iekšējās vadlīnijas
- Eiropas bērnu anestezioloģijas asociācija
- Eiropas bērnu un jaundzimušo intensīvās terapijas asociācija
- Eiropas reģionālās un sāpju terapijas asociācija
- Latvijas sāpju izpētes biedrība

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
„Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”

Dokuments ir parakstīts/apstiprināts elektroniski EDUS
un ir saistošs Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību
„Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” darbiniekiem

Pēcooperācijas sāpju ārstēšana

Nr. RI-068/00